

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Turbo, sive moleste et frustra per cuncta divagans
ingenium**

Andreä, Johann Valentin

Altorfii, 1620

Scena I.

[urn:nbn:de:bsz:31-138638](#)

atura compo-
o. fl. struc-
t, tot ingenio-
er noster, ha-
Sed una con-
; nostrag; fa-
nfamis pudor
& fabulaz-
pendent. Phil-
ebitis nungua-
i superfluen-
sis hancigna-
ipereft, qui
- fui, ut ex-
ete. Profan-
am videmini
onne fitor-
dire, vostef-
alurem plu-
ris. Heu mi-
nas elicer-
æ valedicu-
n addit? Ha-
um locus
tibi quidquid
ameum per-

gemibus prosequere. Valete, quid fle-
tis?
Define migrantem lugere viator & hospes,
Non careo Patriâ, me caret illa magis.
Valete iterū atq; itetum, tertium, quar-
tum, quintum & sextum Valete.

ACTV QVINTI.

SCENA I.

Sapientia.

1. *Veritas.* 2. *Tranquillitas.* 3. *Acquiescentia.*
4. *Mediocritas.* 5. *Judicium.* 6. *Eruatatio.*
7. *Integritas.* 8. *Simplicitas.* 9. *Toleran-
tia.* 10. *Solitudo.* 11. *Contemplatio.*
12. *Mors.*

Sap. **C**onvenistis forores, Orbis lumi-
na, Felicitatis ministræ, Ver. Enl.
nos Sapientia omnes ita ut jussisti. Sap.
Placet, & quam vos simul intueor lubes!
Terrarum solatium! sine quo credo hæc
Machina dudum corruisset. Ver. Dei hæc
clementia est, quod in paucissimorum
pectoribus sumus, & societate hu-
manam, quasi glutinæ etiam inum cōser-
vamus. Sap. Quod vos convocavi foro-
res, causam accipite. Per multi sunt,
qui nos revera ambiant, & ingentilabo-
recon-

re conciliare satagunt, atq; in eo nec stu-
diis parcūt, nec sumptib. nec manuducto-
rib. carent, & informatorib⁹, tandem ubi
diu, diutissimē frustrā desudārūt, nec ex-
orārunt proprias, nos non secus ac For-
tunā ipsam cæcas, lubricas, iniquas, & fu-
gitivas accusant, quæ imani crudelitate
amatorib. nostris non compaream⁹. An-
ne idem vobis innotuit? Ver, Omnipotē Sa-
pientia, Ita n. fodunt homines quærēdo,
ut vix locus sit, ubi effossam terram con-
gerant. Tran. Et me homines quærūt in
patinis, poculis, lectulis, libellis, ubiq; u-
bi non sum. Acq. Me verò in arcis, in ca-
vernis, in titulis. Med. Mihi insidiantur,
pauperes. Iud. mihi Critici, Politici. Eru.
Ego integros exercitus alo, q; me prose-
quūtur. Int. At ego penè spretā deliteo.
Simp. Stultitiam homines appetunt, nō
simplicitatē. Tol. Me extra pericula que-
runt. Sol. Me homines in sylvis venant.
Con. At me inter pulices, cimices, pedi-
culos quærūt. Mors. me fugiūt homines
& quærūt. Sap. Itaq; sorores vestra cul-
pa minus fit, q; nuspiā id invenerint ho-
mines, q; quærere videntur, nam aut o-
mninō non quærunt, qui supini sunt ac
bestia-

in eo nichil
manuducti
tandem ob
aruit, necce-
fecus ac For-
tiquas, & ho-
crudelitas
ream. An-
Omnino da-
s querendo
terram con-
s queruntur
lis, ubiq; u-
arcis, inci-
nsidiantur
politicis. En-
q; me prole-
cta delito-
perunt, ni-
crica que-
vis venant
nices, pecc-
at hominis
vestra cul-
enerinchon-
nam auto-
pini sunt ac
bellicis.

bestiales: aut aliquid aliud sub vestro in-
tegumento querunt, ieq; quibus nunc
Mūdus scatet, hypocritæ sunt, aut ibi vos
non querunt, ubi estis, & pro vobis ve-
stras imagines, statua, aut larvas ample-
ctuntur. Itaq; si fieri posset, ut hos tertios
admoneremus, nōnne id impetraremus,
q; utrinq; optamus, sc. jucundissimam ac
beatissimam cum hominib⁹ conversati-
onem. Ver. Nescio, mihi qdem adeo de-
sperati videtur hominū errores, ut ferè
ineptior reliquis appareat, qui corrigi
reliquos aut flecti posse sperat. Iud. Ine-
prisimus, qui tentat. Nam si hodie è Mū-
do infeliciā cuncta tollas, cras suppul-
labunt plura & infelicia. Med. Mihi da-
tum est, quietē dare, libertatē & Satieta-
tem, q; vos frustrā queritis. Ver. Nequa-
quam, sed ille dabit Christus, q; de hoc u-
niverso nos exactē edocet, & peregrina-
tionis mortalis perfēctum iter ostendit.
Tran. Qui nobis om̄nes affeſtuū & tur-
bationum fluctus cōpescit. Acq. Qui no-
bis, q; appetimus bonū sufficiensimū
est. Med. Qui à nobis omne superflū, &
abūdans amoget. Iud. Qui contra omnē
Mundi opinionem sentit, p̄cipit, judicat.
Erud. Cujus scientia summa est, Int. Et ipsa

bonitas est. Simp. Et Agnius immaculat. Tol. ovisq; silens. Sol. Qui inter terrarum strepitus nō exauditur. Cont. Et res nostras omnes præsentes intuetur. Mors. Et Mortis mors est. Sap. Ah! q; fit, ut ab ullo alio, vel ullibi aliā, aut sciēdi perfectiōnem, aut agendi excellētiā, aut vivēdi regulas quærant? Ver. Cur extra verbum Dei? Tr. Cur extra animā quietem? Acq. Cur extra volūtatis divinę cum humana consensum? Med. Cur extra donorū spiritus modū? Iud. Cur extra Christianismi retiōnē? Erud. Cur extra crucis disciplinam? Int. Cur extra Charitatis conversatiōnē? Simp. Cur extra doctam ignorantiā? Tol. Cur extra asperam semitam? Soli. Cur extra animā despōsatā silentium? Con. Cur extra Solis plustratīs radios? Mors. Cur extra meū conductū? Sap. Sic est meā sorores, quoniā extra Christi centrum divagātur mortales, nō reperiunt, ubi cōquiescant, aut acquiescāt, sed torquētur iis ipsis, quie eis in solatium dāta sūnt, Politia scilicet, artibus, jucūditate, vieti, amictu, & cūtis hominis ornamenti simul ac instrumentis. Verū cū pauci nobis serviant, & discussa nebula-
runt

rum densitate penetrēnt, ánne horū etiā
curam abiiciemus? Ver. Nequaq; sed in-
formādi boni sunt. Trāq. Et sedādi. Acq.
Et satiandi. Med. Et moderandi. Jud. Et
acuendi. Eru. Et erudiendi. Int. Et lau-
dandi. Simp. Et cohibendi. Tol. Et con-
solandi. Sol. Et abstrahendi. Con. Et su-
stollandi. Mors. Et malis omnibus eripi-
endi. Sap. Itaq; propter eos vos cōvoca-
vi, ut mecū contemplaremini terras, si-
cubi haberemus, qui vincula excutere, &c
de libertate solidā cogitare ausint, quiq;
nostrā conversatione uti velint, iis ades-
semus, & cum malorum risu ac fremitti,
eriperemus. Sistite nobis in mediū Glo-
bum. Contemp. Reposui. Sap. Vah! sulto-
rum plena omnia! Ver. Et erroribus referta-
cuncta! Tranq. Passim turbæ! Acq. Et
ubiq; appetitus! Med. Nusquam mediū
Jud. ab opinione cuncta! Erud. Vah! scio-
lorum turbam! Int. Et fraudum chaos!
Simp. Ubi Candor? Tol. Nemo tolerat.
Sol. Phy! formicarum discursus! Con. Et
glirium sopor. Mors. Et Mortis affectata
oblivio ubiq;. Sap. Sed videtisne sorores,
q; nostro nomine se alii venditent. Ecce
Socratem! Ver. Hic se jaētar Aristoteles.

Tran.

Tran. hic scribit Seneca. Acq. Et Diogenes dolium volutat. Med. Et Plato exquisitè incedit. Iud. En Democritum homines ridentē! Er. En Hermetem omnia ex cogitantem. Int. Mundus agit histrioniā. Sim. Eamq; stupidam. Tol. Epicurus hic de Phalaridis tauro disserit. Soli. Et desperatio in sylvis oberrat. Cont. En nō etuæ inter lumina versant. Mors. Ego verrò hos omnes pudefacio, & errore infelicem prima aperio. Sap. Ea est infelicitas Terra, ut magnis commotionib. abripiantur etiam boni, insciū, aut nequicquam relucentes. Ver. Et verbum Domini emigrat è loco in locum. Tran. Et affectuum æstus ex seculis mutantur. Acq. Jam Mundus sene scens & ex sanguis hominib. satisfacere non potest. Med. Et æquilibriū nullum superest. Iud. Ægri oculi, malus visus. Eru. Invalescit barbaries. Integ. Probrum est esse probum. Simp. Nuspianī non larvæ. Tol. Laudis æque ac vituperii intolerabiles sunt homines. Soli. Et multitudini plus credunt, quam sibi. Cont. Relata credūt. Mors. Et mori nunquam discere volūt, ne unquam vivant. Nec vivere ita volūt, ut mori ausint, sed mortem habēt ad pænas

Et Diogenes
Plato exquisitum hominum
in omnia et
in Histrionis
picurus
Soli: Et dicitur.
ont. Ennemors. Ego ve-
rrorē infec-
ſi infelicitas
ripantur et
reluctantib-
grat è loco
æstus ex-
fundus fac-
. satisfacere
priù nullum
us visus. Eru-
robrum stig-
larvæ. Tol-
tolerabiles
scitidini plu-
relata credi-
scere volu-
ere ita volu-
habet ad pa-
na

rias lictorem, non ad æternas nuptias par-
ranyphum Sap. Satis est, meæ sorores
postq; de vestra sententia mihi constat.
Nos jam Deo nostro sacra peragemus,
pôst mortalium miseriae prospecturae.

CHORUS.

Heus spes fugaces, votaq;, inania;
Mortalium! quo præcipites agit
Incertus error? quid miseriis labor?
Jugis fatigat? Cordis ab intimis,
Quid angulo suspiria ducitis?
Mortemq; crebrâ morte lacestis?
Quarendo vitam, nec reperiendo quietam.
An illa nunquam est, aut erit, aut fuit?
forsan sub umbra deside pulveris,
Aut nocte cæca, aut antro Erebi jacet
mersa in profundis, aut clepit invidias
clam se illa vobis, aut nimium ferox
firmavit ære Cor sibi triplici,
Ut nolit vestris sese incurvare querelis.
Sed vos quietam haud queritis anxiis
Vitam, ô homuli! queritis arduis
Inflata vulgi nomina plausibus,
Sortisq; dona, & Encyclopædiam
Rerum universam, quicquid & hac juber.
Ah vanitatis credula vanitas!

Illa queunt vobis lernam accumulare malo-
rum. H Devotæ

Devota cassis pectora ineptius,
frustra quod illinc queritis, illud hic
Hic illud! En gurgistolum en casam!
En palliastrum: immo quoq; si lubet
Imam in cutem desfigite ocellulos
Hic fixa Mater sedē sedet Quies.

Pulsate, illas suas reseraverit ob via portas.

Ille ille Mundi Rector, & Arbitr^e
Cælestis aurae particulam indidit
vobis ab alto: dirite pectora

Eternitatis seminio beans

Mactansq; sacra munere vos Fidei

Verboq; amoris lumina ventilat,

Hac vobis poterūt ævum impertire quietum

Quapropter inter vos modo postmodum

Æqualiter si vivere vultis, &

Fraternè, & ira prælia mutua

Vitare, Sortis si patienter, &

Sufferre prompto fulmina pectoro,

Simulq; vitam degere simplicem,

Nulla intercipiet vestram turbella quietem.

Ergo beatum vivite seculum,

fluxi exuentes exuvias soli,

Anhela Cælo lumina patrio

Defixa habentes, mutua mutuis

Unâ cremantes pectora amoribus,

Sic sic locatis cælitum in aureis

Sedibus ô sedes ostendent fata quietas!